

infektsiyasini o'tkazgan 30 nafar homilador ayollarning tug'ruq tarixi o'rganilganida, ulardan 1 (3,3%) nafarida homiladorlikning 12 haftagacha muddatida homilaning o'z-o'zidan tushishi sodir bo'lgan, 3 (10%) nafarida homiladorlikning 22-28 haftalik muddatida muddatidan olding tug'ruq sodir bo'lgan va qolgan 26 (86,7%) nafar ayolda homiladorlik muddatli tug'ruq bilan tugaganligi aniqlandi.

ERTA POSTMORTAL DAVRDA BOSH MIYA TUZILMALARINING O'ZGARISH JIHATLARI

Jumanov Z.E., Indiaminov S.I., Qo'shbaqov A.M.

Samarqand Davlat tibbiyot instituti, Samarqand, O'zbekiston

Kirish. Gipoksiyaga o'ta sezgir bo'lgan bosh miya strukturaviy o'zgarishlarini postmortal davr muddatlariga bog'liq holda o'rganish tanatogenezni baholash va o'lim muddatini aniqlash uchun yetarlicha asos bo'lishi mumkin.

Maqsad: Massiv qon yo'qotish erta postmortal davrida bosh miya tuzilmalari o'zgarishlarining dinamikasini o'rganish.

Tadqiqot materiallari va usullari. Ichki organlari va qon tomirlari o'tkir jismlar bilan shikastlanishi natijasidagi qon yo'qotishdan vafot etgan 61 nafar shaxsning bosh miya po'stloq qismining strukturaviy o'zgarishlari o'rganildi. Tadqiqot o'limdan keyingi 6-8, 8-10, 10-12, 12-14, 14-16, 16-24, 24 soat va undan ko'proq muddatlarda o'tkazildi. Maxsus sud-gistologik tekshiruv uchun material bosh miyaning po'stloq va uning ostiga tutashgan oq modda olindi. Gistologik qirqmalar gematoksilin va eozin, Nissl va Mallori usuli bilan bo'yaldi. Gistologik preparatlar bo'yicha neyronlar, neyroglia, neyropil va perisellyulyar bo'shliq (PSB) holati va turli kalibrli qon tomirlar, tomir ichidagi qon reologik xususiyatlari va perivaskulyar bo'shliq (PVB) ham o'rganildi.

Natijalar. Postmortal davrning 6-8 soatida bosh miya yarimsharlari po'stlog'ining yuza qatlamlarida neyronlarning ishemik tipdagi o'zgarishi qayd etiladi. Bu hujayralarning yadrolari piknotik bo'lib, ekstsentrik joylashgan, neyronlarning o'simtalari ingichka va uzun. Po'stloqning chuqur qatlamlarida gidropik distrofiyaga uchragan neyronlar topiladi. Ko'pgina neyronlar va gliotsitlar atrofida torgina bo'shliqlar mavjud. Postmortal davrning 8-10 soatida neyronlarda kariopiknoz aniqlanadi. Neyronlar atrofida shish rivojlangan. Postmortal davrning 10-12 soatida neyronlar yadrosi yorug'lashgan, atrofida PSB ancha kengaygan. Oligodendrositlar 3-5 gacha ko'paygan, so'ngra (12-14 soat) bu jaryonlarga neyronlarning gidropik shishinishi qo'shiladi. PSB ancha kengayganligi qayd

etiladi. Neyropil shishingan va birqancha sohalarda gliositlar aniqlanmaydi. 14-16 soatida kariolizis sababli ayrim neyronlarning yadrosi aniqlanmaydi. Neyropil shishingan, ba'zi sohalarda gliositlar yo'qolgan. Keyinchalik (16-24 soatda) bosh miya po'stlog'i chuqur qavatlarida joylashgan neyronlarda gidropik distrofiya, shuningdek kariositoliz hamda ko'plab neyronlar atrofida PSB kengayganligi qayd etiladi. Oxirgi muddatlarga (24-28 soat) kelib, kariolizis va nerv hujayralarining bujmayishi aniqlanadi. Postmortal davrning 6-8 soatida keyin qon tomirlarining o'zgarishi distoniya belgilari bilan namoyon bo'ladi, PVB kengayadi. PVB qon tomirning bir tomonida paydo bo'ladi. 8-10 soatida bu o'zgarishlar qon tomirlar devorining strukturasi buzilishi bilan almashinadi. 10-12 soatida bosh miyaning katta, o'rta va mayda arteriyalarida biroz spazm va PVB ancha kengayganligi qayd etiladi. Massiv qon yo'qotish postmortal davrning 12-14 soatida bosh miya yarim sharlari po'stlog'i katta, o'rta va mayda arteriyalar o'rtacha spazm holatida, perivaskulyar shish kuchli rivojlanganligi qayd etiladi. Qon tomirlar bo'shlig'ida oz miqdordagi qonning shaklli elementlari aniqlanadi. Ular bir-biriga yopishgan, eritrositlarning shakli aniqlanmaydi. O'rta va kichik kalibrli arteriyalar bo'shlig'i yoriqsimon. Qon tomirlar devorining strukturasi farqlanmaydi. O'limdan keyingi 14-16 soatda qon tomirlarning devorining qavatlarini farqlanmaydi. Bosh miya yarim sharlari po'stlog'ining katta, o'rta va kichik arteriyalarida (16-24 soatida) yanada kuchliroq spazm kuzatiladi. Qon tomirlar atrofida PVB kengayganligi aniqlanadi. Ba'zi qon tomirlarning bo'shlig'i aniqlanmaydi. Qon tomirlar devori siyraklashgan, faqatgina yakka holdagi endoteliosit aniqlanadi. Ushbu muddatning oxiriga kelib, qon tomirlar devorida yuqorida qayd etilgan o'zgarishlar qon tomirlar qavatlarining destruksiya bilan almashinadi. PVB yanada kuchliroq kengayganligi kuzatiladi. Shundan so'ng (24 soat va undan ortiq) barcha qon tomirlar to'liq destruksiyaga uchrashi va PVB ning kengayganligi aniqlandi.

Xulosa. Postmortal davrning turli muddatlaridagi bosh miya po'stlog'i neyron va qon tomirlaridagi destruktiv o'zgarishlar ma'lum bir qonuniyat bilan davom etadi, bu belgilar o'lim vaqtini aniqlash imkonini beradi.

BOLALARDA BRONXOBSTRUKTIV SINDROMNING DIFFERENTIAL TERAPIYASI

Kodirova Sh.S. Turaeva D.X.

Samarqand davlat tibbiyot instituti, Samarqand, O'zbekiston

Maqsad: Bronxoobstruktiv sindromli